

AİLELERLE SOSYAL HİZMET

Risk Altındaki Ailelerle Çalışma, Yaşanmış Hikâyeler ve Aile Deneyimleri

Yazarlar

Dr. Ali Osman ÖZPOLAT

Prof. Dr. Yasemin ÖZKAN

© Copyright 2023

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-399-039-8

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı

AİLELERLE SOSYAL HİZMET
Risk Altındaki Ailelerle Çalışma, Yaşanmış
Hikâyeler ve Aile Deneyimleri

Yayıncı Sertifika No

47518

Yazarlar

Ali Osman ÖZPOLAT
ORCID iD: 0000-0002-2482-8457
Yasemin ÖZKAN
ORCID iD: 0000-0002-2968-363X

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

SOC025000

DOI

10.37609/akya.2484

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Kütüphane Kimlik Kartı

Özpolat, Ali Osman. Özkan, Yasemin.

Ailelerle Sosyal Hizmet Risk Altındaki Ailelerle Çalışma, Yaşanmış Hikayeler ve
Aile Deneyimleri / Ali Osman Özpolat, Yasemin Özkan.

Ankara: Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2023.

151 sayfa.: tablo, şekil ; 160x235 mm.

Kaynakça var.

ISBN 9786253990398

1. Sosyal Hizmetler.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
BÖLÜM 1	
AİLELERLE SOSYAL HİZMET	5
1.1. AİLE	6
1.2. SOSYAL HİZMET VE AİLE BAĞLANTISI	7
1.3. AİLELERE PSİKOSOSYAL DESTEK	9
1.4. AİLE KURAMLARI.....	12
1.4.1. Sistem Yaklaşımı.....	12
1.4.2. Ekolojik Yaklaşım.....	13
1.4.3. Güçlendirme Yaklaşımı	14
1.4.4. Baskı ve Ayrımcılık Karşıtı Uygulama.....	15
1.5. GELENEKSELLİKTEN MODERNLİĞE GEÇİŞTE AİLEDE YAŞANAN DEĞİŞİMLER.....	15
1.5.1. Türk Aile Yapısında Yaşanılan Değişimler.....	16
1.5.1.1. Eski Türklerde Aile Yapısı	16
1.5.1.2. Selçuklu ve Osmanlı'da Aile Yapısı.....	17
1.5.1.3. Türkiye'de Aile Yapısı	19
1.6. GÜNÜMÜZDE AİLELERİN KARŞI KARŞIYA KALDIKLARI RİSK FAKTÖRLERİ	24
1.6.1. Ekonomik Sorunlar.....	24
1.6.2. Alkol ve Madde Bağımlılığı	28
1.6.3. Eğitim.....	29
1.6.4. Boşanma ve Tek Ebeveynli Aileler.....	31
1.6.5. Aile İçi Şiddet.....	33
1.6.6. Göç ve Kentleşmenin Getirdiği Sorunlar.....	34
1.6.7. Kırsal Kesimde Yaşanan Sorunlar	38
1.6.8. Çocukların Karşı Karşıya Kaldıkları Riskler	39
1.6.9. Kadınların Karşı Karşıya Kaldıkları Riskler	39
1.6.10. Engellilik.....	40
1.6.11. Yaşlılık.....	41

1.6.12. Diğer Risk Faktörleri.....	43
1.7. DÜNYA'DA SOSYAL REFAH MODELLERİ	44
1.7.1. Almanya Örneği	47
1.7.2. İngiltere Örneği	50
1.7.3. Kuzey Avrupa Ülke Örnekleri (İsveç, Norveç, Finlandiya, Danimarka)	53
1.7.4. Amerika Birleşik Devletleri Örneği.....	55
1.7.5. Kanada Örneği.....	57
1.7.6. Rusya Federasyonu Örneği.....	60
1.7.7. Çin Halk Cumhuriyeti Örneği	61
1.7.8. İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD) Verileri.....	63
1.8. TÜRKİYE'DE DURUM.....	71

BÖLÜM 2

AİLE DENEYİMLERİ VE YAŞANMIŞ HİKÂYELER 75

2.1 RİSK ALTINDA OLDUĞU DÜŞÜNÜLEN

AİLELERİN DENEYİMLERİ	75
2.1.1. Ailelerin Genel Özellikleri	78
2.1.2. Ailelerin Psikososyal Destek Hakkındaki Düşünceleri.....	79
2.1.3. Aileler İçin Risk Oluşturan Faktörler	81
2.1.3.1. Ekonomik Sorunlar	81
2.1.3.2. İşsizlik.....	85
2.1.3.3. Sosyal Güvence	87
2.1.3.4. Eğitim Durumu	88
2.1.3.5. Göç	89
2.1.3.6. Engellilik ve Yaşlılık.....	91
2.1.3.7. Çocukların Yaşadığı Sorunlar	94
2.1.3.8. Kadınların Yaşadığı Sorunlar.....	97
2.1.3.9. Şiddet.....	99
2.1.3.10. Erken Yaşta Evlilik.....	100
2.1.3.11. Boşanma ve Tek Ebeveynli Aileler	100
2.1.3.12. Çok Eşlilik	102
2.1.3.13. Sağlık Sorunları.....	103
2.1.3.14. Alkol ve Madde Kullanımı	106
2.1.3.15. Kumar Bağımlılığı	107

2.1.3.16. Suça Sürüklenme	108
2.1.3.17. Sunulan Hizmetlerden Haberdar Olmama	108
2.1.3.18. Yaşanılan Konutun Uygunsuzluğu	109
2.1.3.19. Kısıtlı Sosyal Destek	111
2.1.3.20. Gelecek Kaygısı	112
2.1.4. Hangi Konuları Aile İçin Risk Faktörü Olarak Görüyorlar?	115
2.1.5. Ailelerin Yaşadıkları Çevrede Risk Olarak Ortaya Çıkan Faktörler	117
BÖLÜM 3	
SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	121
3.1. SONUÇ	121
3.2. ÖNERİLER	127
3.2.1. Uygulamaya İlişkin Öneriler	128
3.2.2. Sosyal Politikaya İlişkin Öneriler	131
KAYNAKLAR.....	135

KISALTMALAR

ASHB	: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
AAMFT	: Amerikan Evlilik ve Aile Terapisi Derneğinin
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AÇEP	: Anne ve Çocuk Eğitim Programı
AÇSHB	: Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
AEP	: Aile Eğitimi Programı
AFTA	: Amerikan Aile Terapisi Derneği
ASDEP	: Aile Sosyal Destek Programı
ASPB	: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
ATHGM	: Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü
BADEP	: Baba Destek Eğitim Programı
BAGFW	: Serbest Sosyal Hizmetler Federal Çalışma Topluluğu
BSDH	: Boşanma Süreci Danışmanlığı Hizmeti
CEDAW	: Uluslararası alanda Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
COS	: Yardım Kuruluşu Dernekleri
Eurostat	: Avrupa İstatistik Ofisi
Fak-Fuk-Fon	: Fakir Fukara Fonu
FSA	: Amerika Aile Hizmet Birliği
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
İstanbul Sözleşmesi	: Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
KMÇ	: Korunmaya Muhtaç Çocuk
M.Ö.	: Milattan Önce
M.S.	: Milattan Sonra
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MLSA	: Minimum Yaşam Standardı Güvencesi

TANIMLAR

- Bakanlık** : Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığını ifade etmektedir.
- İl Müdürlüğü** : Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüđünü ifade etmektedir.
- MAXQDA** : Nitel veri analiz programını ifade etmektedir.
- Riskli Aile** : Toplum içerisinde kendilerine özgü çeşitli sorunları nedeniyle profesyonel desteğe ihtiyacı olan aileleri ifade etmektedir.
- Sosyal Çalışma Görevlisi** : Sosyal Hizmet, Sosyoloji, Psikoloji, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, Aile ve Tüketici Bilimleri ile Çocuk Gelişimi mezunlarını ifade etmektedir.
- Vakıflar** : Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarını ifade etmektedir.

KAYNAKLAR

- Acus, A., Aciené, E., & Puidokiené, D. (2018). Domestic violence against women: discourse of reality. *Tiltai*, 78(3), 115-128.
- Açıköz, R., & Yusufoglu, Ö. Ş. (2012). Türkiye'de yoksulluk olgusu ve toplumsal yansımaları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 76-117.
- Afolabi, O. E. (2015). Domestic Violence, risky family environment and children: a bio-psychology perspective. *International Journal of Special Education*, 30(2), 44-56.
- Akın, M. (2013). Aile içi şiddet. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 71(1), 27-41.
- Aktaş, A. M. (2004). Aile terapisinde sosyal hizmet yaklaşımı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 7(7).
- Akyüz, F. (2008). Sosyal yardımdan sosyal sigortaya: Bismarckyan ve İngiltere sosyal güvenlik sistemlerinin tarihsel dönüşümü. *Journal of International Social Research*, 1(5).
- Albayrak, E. T., & Birinci, M. (2017). Sosyal Devlet Modelleri: Sosyal Demokrat Model, İsveç-Norveç Örneği. *Journal Of Social Work*, 1(1), 64-100.
- Alemdar, T., Demirdöğen, A., & Ören, M. N. (2012). Kırsal Yoksulluk Ölçüm Sorunu ve Türkiye. *Şu kitapta: Cennet Oğuz, Zeki Bayramoğlu, Zuhal Karakayacı (Ed.), 10, 322-329.*
- Alptekin, K. (2011). Sokakta çalışan çocuklar ve aileleri: Düzce örneği. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 22(1), 25-48.
- Altındağ, Ö., Ege, A. (2018, Kasım). Güncel sorunlara sosyal hizmet bakış açısı: ekolojik yaklaşım. 2. Uluslararası Ekonomi, Siyaset ve Yönetim Sempozyumunda sunulan bildiri. Diyarbakır, s. 645-651.
- Aluş, Y. (2015). Kültürel ve toplumsal gerçekliğimiz açısından aile anlayışlarının ve türk ailesinin değerlendirmesi. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 15-24.
- Alver, B., & Kincal, R. (2018). İlkokul öğrencilerinin psikososyal destek ihtiyaçlarının incelenmesi. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 3(7), 219-225.
- Apak, H. (2018). Güçlendirme ve maneviyata duyarlı sosyal hizmet. *The Journal of Academic Social Science Studies*, (67), 399-411.
- Arifoğlu, B., & Öz, F. (2008). *Boşanmış aile çocuklarına hemşirelik yaklaşımı. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 15(1), 76-84.
- Arpa, A. T., & Kolçak, M. (2017). Türkiye ve OECD ülkelerinde sosyal güvenlik harcamaları. *Ane-mon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(3), 651-677.
- Arslan, D. A., & Arslan, G. (2015). Kırsal Türkiye'de, geçmişten geleceğe kadın, evlilik ve aile. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(37), 629-684.
- Ataca, B., Kağıtçıbaşı, C., & Diri, A. (2005). The Turkish family and the value of children: Trends over time. *The value of children in cross-cultural perspective. Case studies from eight societies*, 91-119.
- Aykut, A. S. (2004). *İbn Battuta Seyahatnamesi*. Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
- Aysan, M. F. (2014). *Türkiye'nin Demografik Dönüşümü ve Yeni Meydan Okumalar. Türkiye'de Toplumsal Değişim, Lütfi Sunar ed., Nobel Yayınevi, İstanbul, 67-87.*
- Barker, R. L. (1995). *The social work dictionary*. United States: NASW Press.
- Barlow, A., & Probert, R. (2004). Regulating marriage and cohabitation: Changing family values and policies in Europe and North America-an introductory critique. *Law & Policy*, 26(1), 1-11.
- Basten, S., & Jiang, Q. (2014). China's family planning policies: Recent reforms and future prospects. *Studies in Family Planning*, 45(4), 493-509.
- Başar, M. A. (t.y.). Aile ve Ebeveynlikle İlgili Kuramları. Erişim, 13.12.2019, <http://www.mabasars.com/ABE-Kuram-1.pdf>

- Başkurt, İ. (2003). Gençlik, madde bağımlılığı ve korunma yolları (psiko-sosyal bir yaklaşım). *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (8).
- Bayer, A. (2013). Değişen toplumsal yapıda aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 8(4), 102-129.
- Bayındır, N. (2010). Aile içinde yaşanan şiddete karşı çocuğun gösterdiği tepkiler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (2), 1-9.
- Bıçkı, D. (2011). Türkiye kırsalında yoksulluk sorunu: Çanakkale Kocalar köyü örneği. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*.30 (1), 161-180.
- Björklund, A., Ginther, D. K., & Sundström, M. (2007). Family structure and child outcomes in the USA and Sweden. *Journal of population economics*, 20(1), 183-201.
- Blau, J., & Abramovitz, M. (2010). *The dynamics of social welfare policy*. Oxford University Press, USA.
- Bradshaw, S., & Linneker, B. (2003). Challenging women's poverty: perspectives on gender and poverty reduction strategies from Nicaragua and Honduras.
- Bumpass, L., & Lu, H. H. (2000). Trends in cohabitation and implications for children's family contexts in the United States. *Population studies*, 54(1), 29-41.
- Burkhardt, C., Martin, R., Mau, S., & Taylor-Gooby, P. (2011). Differing notions of social welfare? Britain and Germany compared. *Converging worlds of welfare*, 15-32.
- Bussemaker, J. (1997). *Recent changes in european welfare state services: A comparison of child care politics in the United Kingdom, Sweden, Germany and the Netherlands*. Minda de Gunzburg Center for European Studies, Harvard University.
- Can, İ. (2013). Ailenin tarihsel gelişimi: Dünü, bugünü ve yarını. *Sistemik Aile Sosyolojisi*, 65-91.
- Can, Y., & Aslan, F. (2017). Geçmişten günümüze Türk aile yapısı: Sobider: *Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(11), 87-101.
- Canavan, J., Dolan, P., & Pinkerton, J. (2000). *Family support: Direction from diversity*. Jessica Kingsley Publishers.
- Cankurtaran, Ö., & Beydili, E. (2016). Ayrımcılık karşıtı sosyal hizmet uygulamasının gerekliliği üzerine. *Journal of Society & Social Work*, 27(1), 145-160.
- Chapple, S., & Ladaique, M. (2009). *Society at a Glance 2009: OECD social indicators*. Organisation for Economic Co-operation and Development.
- Clasen, J., & Taylor-Gooby, P. (2002). Unemployment and unemployment policy in the UK: increasing employability and redefining citizenship. *Andersen, JG; Clasen, J.; van Oorschot, W*, 59-73.
- Çağlar, T. (2015). Refah devleti bağlamında Almanya'da yaşlılara ilişkin temel haklar. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 39(2), 225-243.
- Çalışkan, H., & Çevik, E. İ. (2018). Kadına yönelik şiddetin belirleyicileri: Türkiye örneği. 7(14), 218-233.
- Çevik, Y. (2020). Türkiye'de Aileye Yönelik Sosyal Hizmet ve Aile Danışmanlığı Uygulamaları (Yüksek Lisan Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Çiftçi, C., & Çağlar, A. (2014). Ailelerin sosyo ekonomik özelliklerinin öğrenci başarısı üzerindeki etkisi Fakirlik kader midir?. *International Journal Of Social Science*, 11(2), 155-175.
- Çoban, A. İ., & Özbesler, C. (2009). Türkiye'de aileye yönelik sosyal politika ve hizmetler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18(18), 31-42.
- Demir, O. (2016). Nüfus politikaları ve Çin, Fransa ve Türkiye örneklerinin değerlendirilmesi. *Social Sciences*, 11(1), 41-61.
- Demir, S. A., & Çelebi, Ş. G. (2017). Tek ebeveynli ailelerin sorunları: Nitel bir araştırma. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 111-128.
- Develi, E. S. (2017). 21. Yüzyılda göç olgusu: uluslararası göç teorilerinin ekonomi politikası. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(Göç Özel Sayısı), 1343-1353.

- Duncan, G. J., & Brooks-Gunn, J. (2000). Family poverty, welfare reform, and child development. *Child development*, 71(1), 188-196.
- Durdu, Z. (2012). Modern devletin dönüşümünde bir ara dönem: sosyal refah devleti. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(22).
- Duyan, V. (2003). Aileye yönelik planlı müdahale sürecinin aşamaları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 14(1), 41-61.
- Edie, D., Adams, D., Riley, D., & Roach, M. (2003). Improving child care quality. *Public Policy Series on Alternative Policy Options*. Madison, WI: Wisconsin Child Care Research Partnership. Retrieved July, 20, 2004.
- Efe, Ş. Y., & Ayaz, S. (2010). Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadınların aile içi şiddete bakışı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(1), 23-29.
- Ekinci, C. E. (2011). Bazı sosyoekonomik etmenlerin Türkiye'de yükseköğretime katılım üzerindeki etkileri. *Eğitim ve Bilim*, 36(160).
- Elibol, N. (2007). Osmanlı İmparatorluğu'nda nüfus meselesi ve demografi araştırmaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(2), 135-160.
- Erbay, E. (2019). Güç ve güçlendirme kavramları bağlamında sosyal hizmet uygulaması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 19(42),41-64.
- Erdem, I. (2006). *Avrupa'da asgari gelir uygulamaları (Araştırma Raporu)*. Boğaziçi University. İstanbul.
- Erdim, L. (2019). Alkolizmin aile ve çocuk üzerine etkisi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 6(1), 193-200.
- Erdoğan, Ç., & Demirkasimoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 16(3), 399-431.
- Ersöz, A. G. (2003). Dünya konferansları belgelerinde aile ve yoksulluk: Saptamalar ve öneriler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 6(6).
- Esping-Andersen, G. (1990). *The three worlds of welfare capitalism*. New Jersey: Princeton University Press.
- Eurostat, (2019). Looking at the lives of older people in the EU. Erişim, 13.05.2020, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/10166544/KS-02-19%E2%80%91EN-N.pdf/c701972f-6b4e-b432-57d2-91898ca94893>
- Eurostat, (Temmuz 2019). Population structure and ageing. Erişim, 09.05.2020, <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/1271.pdf>
- Finch, N. (2008). Family Policy in the UK. *Social Policy Research Unit, University of York*.
- Gao, Q., & Zhai, F. (2012). Anti-Poverty Family Policies in China: A Critical Evaluation. *Asian Social Work and Policy Review*, 6(2), 122-135.
- Gauthier, A. H. (2002). Family policies in industrialized countries: Is there convergence?. *Population*, 57(3), 447-474.
- Gedik, M. (2019). Federal Almanya sosyal hizmet uygulamalarında Müslüman göçmenlere yönelik palyatif destek/bakım hizmetlerine eleştirel yaklaşım. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 17-40.
- Geyik, S. (2018). Göç ve Afganlar: "İstikrarlı Mülteciler". *Göç Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 128-159. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, (t.y.). Geçici koruma kapsamındaki Suriyelerin yıllara göre değişimi. Erişim tarihi: 23.05.2020, <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>
- Güldalı, O. (2018). Baskı karşıtı sosyal hizmet: modern dünya-sistemi açısından eleştirel bir değerlendirme. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(1), 229-245.
- Güleç, C. (2015). Avrupa Birliği'nin göç politikaları ve Türkiye'ye yansımaları. *Tesam Akademi Dergisi*.2(2), 81-100.
- Günay, E., Atılğan, D., & Serin, E. (2017). Dünya'da ve Türkiye'de göç yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(2), 37-60.

- Güngör, M. (2013). Risk altındaki çocukların aile yapıları ve suça yönelimleri (Mersin ili örneği). *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 421-434.
- Güvendi, M. A. (2018). Karşılaştırmalı Bir Perspektiften Türkiye'de Aile Politikaları. *İlke Politika Notu*, 3-26.
- H Hendvari, F. (2019). Türkiye'de Aile Sosyal Politikası: Bir Değerlendirme Çalışması. (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Harris, J. (2003). *The social work business*. London: Psychology Press.
- Hatun, Ş., Etiler, N., & Gönüllü, E. (2003). Yoksulluk ve çocuklar üzerine etkileri. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 46(4), 251-260.
- Hick, S. (2006). *Social work in Canada*. Toronto: Thompson Educational Publishing. <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33730>
- Holmes, T. H., & Rahe, R. H. (1967). The social readjustment rating scale. *Journal of Psychosomatic Research*. (11), 213-218.
- Kabaş, T. (2010). Türkiye'de en yoksul % 20'nin yoksulluk profili, gelir dağılımı ve tüketim harcaması. *Journal of the Cukurova University Institute of Social Sciences*, 19(2).
- Kadam, S. S., & Chaudhari, V. A. (2011). Domestic Violence against Woman: Past, Present, Future. *Journal of Indian Academy of Forensic Medicine*, 33(3), 261-266.
- Kalaycı, I., & Özkul, M. (2017). Geleneksel kalabilsem modern olabilsem: Modernleşme sürecinde yaşlılık deneyimleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 8(18), 90-110.
- Karagöz, L. (2015). Türkiye'de Aile Politikalarında Bütünlük İhtiyacı. *İlmi Etüdler Derneği Politika Notu*, (s 6).
- Kaya, E., & Özcan, R. (2009). *Yoksullukla mücadelede Avrupa'nın ve Türkiye'nin sosyal yardım modeli*. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü.
- Keskin, E. B. (2014). Kentleşme sürecinde ailenin değişimi: Bursada bir alan araştırması. Yayınlanmamış doktora tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kızılaslan, N. (2012). Kente uzaklığın kırsal aile yapısına etkileri. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 2(3), 141-162.
- Kingsbury, M. A. (2019). Expanding Understanding of Motherhood Penalty: How Gaps in Family Policies Contribute to Gaps in Old-Age Earnings in Russia. *Frontiers in Sociology*, 4, 67.
- Koçer, Ş. Ö. (2014). Almanya Federal Cumhuriyeti sosyal güvenlik sistemi ve sistem içerisinde sosyal sigorta uygulamaları. *TC Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Uzmanlık Tezi*, Ankara, 3-5.
- Korkut, F., & Yaşar, M. E. (2018). Comparison of social welfare policy of Turkey and Germany; "an investigation on children in need of protection". *Atlas International Referred Journal On Social Sciences*. 4(9), 274-289.
- Lefebvre, P., & Merrigan, P. (2003). *Assessing family policy in Canada: A new deal for families and children*. IRPP.
- Leisering, L. A. (2005). The welfare state in postwar Germany. In *Welfare states and the future* (pp. 113-130). Palgrave Macmillan, London.
- Lök, N., Başoğlu, C., & Öncel, S. (2016). Aile içi şiddetin çocuk üzerindeki etkileri ve psikososyal desteğin önemi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(2), 155-161.
- MacDonald, D., & McInturff, K. (2015). Family policies for the way we live now. *Our Schools/Our Selves, Summer*, 39-51.
- Marquis, G. (2004). Alcohol and the family in Canada. *Journal of Family History*, 29(3), 308-327.
- Marshall, G., Akınhay, O., & Kömürçü, D. (1999). Sosyoloji sözlüğü. Bilim ve Sanat Yayınları.
- Mau, S. (2004). *The moral economy of welfare states: Britain and Germany compared* (Vol. 5). Routledge.
- McCroskey, J., & Meezan, W. (1998). Family-centered services: Approaches and effectiveness. *The Future of Children*, 54-71.

- Metin, O., & Koyuncu, Ö. (2013). Sarp Sınır Kapısının Hopa'da Yaşayan Ailelere Etkileri. *Afyon Kocatepe University Journal of Social Sciences*, 15(1).
- Michalopoulos, C., & Robins, P. K. (2002). Employment and child-care choices of single-parent families in Canada and the United States. *Journal of Population Economics*, 15(3), 465-493.
- Misra, J., Moller, S., & Budig, M. J. (2007). Work-family policies and poverty for partnered and single women in Europe and North America. *Gender & Society*, 21(6), 804-827.
- Moltman, J., & Çiftçi, H. A. (2011). Almanya'da din ve Devlet: Batı ve Doğu. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (27), 153-161.
- National Family Support Network. (t.y.). Family Support Overview. Erişim, 22.02.2020, <https://www.nationalfamilysupportnetwork.org/family-support>
- OECD, (2016). Hanehalkı türüne göre ortalama hanehalkı büyüklüğü, 2015. Erişim tarihi: 17.05.2020,
- OECD, (2019). Evlenme ve boşanma oranları. Erişim tarihi: 13.02.2020, http://www.oecd.org/els/family/SF_3_1_Marriage_and_divorce_rates.pdf
- OECD, (2019). Hanehalkı istihdam durumuna göre çocuklar (0-14 yaş). Erişim tarihi: 18.05.2020, https://www.oecd.org/els/family/SF_1_1_Family_size_and_composition.pdf
- OECD, (2019). OECD sosyal harcama veri tabanı; ailenin sosyal yardımlarına yapılan kamu harcamaları. Erişim tarihi: 21.10.2019, http://www.oecd.org/els/soc/PF1_1_Public_spending_on_family_benefits.pdf
- OECD, (2020). Hanedeki ebeveynlerin varlığına ve medeni durumuna göre (0-17 yaş arası) çocukların (%) dağılımı. Erişim tarihi: 18.05.2020 https://www.oecd.org/els/soc/SF_1_2_Children_in_families.pdf
- OECD, (2020). Toplam doğurganlık hızı, 1970, 1995 ve 2017. Erişim tarihi: 18.05.2020, https://www.oecd.org/els/family/SF_2_1_Fertility_rates.pdf
- OECD, (t.y.). Member Countries. Erişim tarihi: 18.05.2020, https://www.oecd.org/about/members-and-partners/oecd.org/els/family/LMF_1_1_Children_in_households_employment_status.pdf
- Olsen, G. M. (1994). Locating the Canadian welfare state: Family policy and health care in Canada, Sweden, and the United States. *Canadian Journal of Sociology/Cahiers canadiens de sociologie*, 1-20.
- Omay, (2011). *Geleneksel Türk Ailesindeki Dönüşümün Sosyal Politikaya Etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Onay, İ. (2012). Eski Türk toplumunda aile düzeni ve bunun dini, siyasi hayata yansımaları. *International Journal of Social Science*. 5(6). 347-357.
- Orhan, O., & Gündoğar, S. S. (Eds.). (2015). *Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye etkileri*. Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi.
- Öğülmüş, S. (2011). Sosyal yardım algısı ve yoksulluk kültürü. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 26(26), 83-96.
- Özcan, N. K., Günaydın, S., & Çitil, E. T. (2016). Domestic violence against women in Turkey: a systematic review and meta analysis. *Archives of psychiatric nursing*, 30(5), 620-629.
- Özdemir, S. (2005). Sosyal gelişim düzeyleri farklı refah devletlerinin sınıflandırılması üzerine bir inceleme. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (49).
- Özdoğan, F. (2010). Yoksulluk Kültürü Yaklaşımı Üzerine Bir Değerlendirme. *Hakem Heyeti*, 97.
- Özkan, P., & Kılıç, E. (2013). Ailenin psiko-sosyal destek ihtiyacını karşılamada yeni bir model önerisi: Aile sağlığı merkezlerinde aile psiko-sosyal destek birimi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi; Sayı: 30*.
- Özkerem, A., & İşçi Baş, G. (2016). Osmanlıdan günümüze Türk toplumunda aile yapısı ve boşanma. *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18(30), 87 - 95.
- Özmen, S. K. (2004). Aile içinde öfke ve saldırganlığın yansımaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 27-39.

- Özsoy, S. A., Özkahraman, Ş., & Çallı, F. (2006). Zihinsel engelli çocuk sahibi ailelerin yaşadıkları güçlüklerin incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 9(9), 69-78.
- Öztürk, Y. E., Kırloğlu, M., & Kıracı, R. (2016). Alkol ve madde bağımlılığında risk faktörleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 18(2), 97-118.
- Page, A. Z., & İnce, M. (2008). Aile içi şiddet konusunda bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 81-94.
- Polat, G. (2014). Madde bağımlılığı tedavisinde sosyal hizmet mesleği. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 30(2), 143-148.
- Sandwell, R. (2003). The limits of liberalism: The liberal reconnaissance and the history of the family in Canada. *Canadian Historical Review*, 84(3), 423-450.
- Schlesinger, B. (1982). Children's viewpoints of living in a one-parent family. *Journal of Divorce*, 5(4), 1-23.
- Sevinç, G., Davran, M. K., & Sevinç, M. R. (2018). Türkiye'de kırdan kente göç ve göçün aile üzerindeki etkileri. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 3(6), 70-82.
- Stefan, G. M. (2015). European Welfare State in a Historical Perspective. A Critical Review. *European Journal of Interdisciplinary Studies*, 7(1), 25.
- Studin, I. (Ed.). (2017). *Russia: Strategy, Policy and Administration*. Springer. Toronto, Canada.
- Süleymanov, A. (2009). Çağdaş Türk toplumlarında aile ve evlilik ilişkileri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 17(17), 7-17.
- Şener, Ü. (2010). Yoksullukla Mücadelede Sosyal Güvenlik, Sosyal Yardım Mekanizmaları ve İş Gücü Politikaları. *TEPAV Politika Notu*, 2-22.
- Şener, Ü. (2012). Kadın yoksulluğu. *Mülkiye Dergisi*, 36(4), 51-67.
- Şenkal, A., & Saripek, B. D. (2007). Avrupa Birliği'nin karşılaştırmalı refah modelleri ve sosyal politikada devletin değişen rolü. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2(14), 146-175
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2016). *Aile Danışmanlığı ve Boşanma Süreci Danışmanlığı Hizmeti Raporu*. Ankara.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2016). *Türkiye'de Aile Yapısı Araştırması*. Ankara.
- T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2018). *Türkiye Aile Yapısı İleri İstatistik Analizi*. Ankara.
- T.C. İç İşleri Bakanlığı. (2019). *Türkiye Uyuşturucu Raporu*. Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, Ankara.
- Tamer, A., & Bozbeyoğlu, A. Ç. (2004). 1927 Nüfus sayımının Türkiye'de ulus devlet inşasındaki yeri: basında yansımalar. *Nüfusbilim*, 26(1), 73-88.
- Taşçı, F. (2010). Yaşlılara yönelik sosyal politikalar: İsveç, Almanya, İngiltere ve İtalya örnekleri. *Çalışma ve Toplum*, 1, 175-202.
- Taşçı, F. (2013). Refah devleti modelleri içinde Türkiye'nin pozisyonu: "yaşlı algısı" üzerinden değerlendirmeler. *İnsan & Toplum Dergisi*, 3(5), 5-35.
- T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı Faaliyet Raporu (2015). Erişim, 15.05.2020,
- Tecim, V. (2004). Sistem yaklaşımı ve soft sistem düşüncesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F.Dergisi*. 19(2), 75-100.
- Toprak, D. (2015). Uygulamada ortaya çıkan farklı refah devleti modelleri üzerine bir inceleme. *Journal Of Suleyman Demirel University Institute Of Social Sciences*, 21(1).
- Tuncay, T., & İl, S. (2006). Sosyal hizmette baskı karşıtı uygulama, sosyal adalet paradigması temelinde bir özgürleştirme pratiği. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 17(2), 59-71.
- Tuncay, T., & Erbay, E. (2006). Sosyal hizmetin temel hedefi: Sosyal adalet güçlendirmeyle retorikten pratiğe. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 17(1), 53-70.
- Turğut, F. (2016). Türk siyasetinde son dönem aile politikaları. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (35), 411-426.

- Tuzcu, A., & Bademli, K. (2014). Göçün psikososyal boyutu/psychosocial aspects of migration. *Psikiyatride Guncel Yaklasimlar*, 6(1), 56.
- TÜİK, (2017). Avrupa ülkelerinde cinsiyete göre doğuştan beklenen yaşam süreleri. Erişim, 09.05.2020, <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>
- TÜİK, (2017). Ortalama yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert geliri, İBBS 2. düzey, 2018. Erişim tarihi: 21.05.2020, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30756>
- TÜİK, (2019). Evlenme Sayısı, Kaba Evlenme Hızı, Boşanma Sayısı ve Kaba Boşanma Hızı. Erişim, 08.05.2020, <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>
- TÜİK, (2019). İstatistiklerle Aile. Erişim tarihi: 22.08.2020, <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33730>
- Tümeğ, D. (2018). Türk halkının Suriyeli sığınmacı/mülteci algısı. *Ankara: TÜRKSAM*.
- Ulusoy, A., & Akdemir, T. (2009). Yerel yönetimler ve mali özerklik: Türkiye ve OECD ülkelerinin karşılaştırmalı analizi. *Balikesir University Journal Of Social Sciences Institute*, 12(21).
- Ünsal, A., & Demir, G. (2010). The prevalence of chronic disease and drug use in the elderly in central Kırşehir. *Turkish Journal of Geriatrics*, 13(4), 244-251.
- Wallace, E. (1950). The origin of the social welfare state in Canada, 1867-1900. *Canadian Journal of Economics and Political Science/Revue canadienne de economiques et science politique*, 16(3), 383-393.
- Whiteside, N. (1996). Creating the welfare state in Britain, 1945-1960. *Journal of social policy*, 25(1), 83-103.
- Wordpress.com (2020). Karşılaştırılmalı Sosyal Hizmet Politikaları Ve Uygulamaları: Almanya Örneği. Erişim tarihi, 16.05.2020, <https://sosyalcalismaci.wordpress.com/sosyal-hizmet-politikalari-almanya-ornegi/>
- Wu, Z., Hou, F., & Schimle, C. M. (2008). Family structure and children's psychosocial outcomes. *Journal of Family Issues*, 29(12), 1600-1624.
- Xia, Y. R., Wang, H., Do, A., & Qin, S. (2014). Family policy in China: A snapshot of 1950-2010. In *Handbook of family policies across the globe*. Springer, New York, NY. 257-272.
- Yavuz, S., & Yücesahin, M. M. (2012). Türkiye'de hanehalkı kompozisyonlarında değişimler ve bölgesel farklılaşmalar. *Sosyoloji araştırmaları dergisi*, 15(1), 75-118.
- Yazır, E. H. (1996). Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meâli. *Huzur Yayınevi, İstanbul*.
- Yıldırım, B. (2014). Bir yaklaşımın anatomisi: Güçlendirme. İçinde: V. Işıkhani (Ed.), Prof. Dr. Gönül Erkan'a Armağan: Sosyal Hizmet ve Mülakat. (ss. 183-191). Ankara: Sosyal Hizmet Araştırma, Uygulama ve Geliştirme Derneği.
- Yolcuoğlu, İ. G. (2010). Çocukların ihmal-istismara uğramasında aile ve çocuklara yönelik risk faktörleri ve sosyal hizmet müdahalesi. *Journal of Society & Social Work*, 21(1).
- Yücesahin, M. M. (2011). Küresel Bir Süreç Olarak Demografik Dönüşüm: Mekânsal Bir Değerlendirme (Demographic Transition as a Global Process: A Spatial Assessment). *Coğrafi Bilimler Dergisi/Turkish Journal of Geographical Sciences* (2011), 9(1), 11-27.
- Zafer, A. B. (2013). Cumhuriyet ile birlikte değişen Türk aile yapısı ve kadının durumu. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(24), 121-134.
- Aktaş, A. M. (2013). *Ben ve ailem*. Konya: Atlas Akademi Yayınları.
- Duyan, V. (2010). Sosyal Hizmet Temelleri Yaklaşımları Müdahale Yöntemleri. Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yayınları No:16.
- Aktaş, A. M. (2004). Aile terapisinde sosyal hizmet yaklaşımı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 7(7).
- TED Üniversitesi, (t.y.). Psikososyal destek. Erişim tarihi: 16.05.2020, <https://copes.tedu.edu.tr/tr/copes/psiko-sosyal-destek-calismalarimiz>
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, (2015). 2015 yılı faaliyet raporu. Erişim tarihi: 16.05.2020, https://ytbweb1.blob.core.windows.net/files/resimler/activity_reports/2015-faaliyet-raporu.pdf